

SCOPE

Henk Maurits, freelance filmjournalist, belicht in deze rubriek periodiek over belangwekkende films en documentaires.

SPEELFILM: *Skin*

REGIE: ANTHONY FABIAN, 2009, 107 MINUTEN

PREMIÈRE TIJDENS FESTIVAL AFRICA IN THE PICTURE.

Zuid-Afrika, 1973. In een drukke winkelstraat staat een gekleurd meisje van 17 voor een kledingwinkel. Vanuit de etalage laat een verkoopster haar een jurk zien. Als ze hem mooi vindt, knikt ze en kan haar moeder de jurk voor haar kopen. Passen kan helaas niet, want de winkel is alleen voor blanken en dus mag Sandra, zoals het meisje heet, niet naar binnen. Haar moeder wel, want die is blank. Net als haar vader en haar oudere broer Leo. Maar door een speling van het lot heeft zij een kleurtje meegekregen bij de geboorte, wat in het land van de Apartheid gelijk staat aan verbanning uit de wereld van de blanken. De hierboven beschreven scène komt uit de film *Skin*. Een con-

fronterende film over de gevolgen van de Apartheid, gezien vanuit een totaal onverwacht perspectief. Namelijk door de ogen van een kleurlinge die wordt geboren in een blank gezin – een gevolg van de rassenvermenging van voorgaande generaties – en die terecht komt tussen twee werelden die onverenigbaar en onverzoenlijk zijn.

Festivalfilm

Skin is het speelfilmdebuut van de Amerikaan Anthony Fabian. Een man die zijn strepen verdiende in de televisiewereld als maker van muziekdocumentaires. Via de muziek kwam hij ook in Zuid-Afrika terecht waar hij gegrepen werd door het waargebeurde verhaal van Sandra Laing, een meisje dat met een 'verkeerde' kleur werd geboren in een blank gezin. Fabian was zo gegrepen door haar treurige levensverhaal dat hij besloot er een film over te maken, die inmiddels de ene na de andere publieksprijs wint op filmfestivals.

Skin was ook een van de publiekstrekkers op het filmfestival Africa in the Picture (AITP) dat van 9-14 september werd gehouden in Amsterdam en op een zestal andere plaatsen in het land. Ook op het AITP nam de film een aparte plaats in. Er werden speciale schoolvoor-

stellingen georganiseerd voor Amsterdamse scholieren en aan de hand van een 'CKV-lesbrief' konden de scholieren, in het kader van culturele en kunstzinnige vorming, kennis maken met het fenomeen Apartheid.

Skin beleefde vorig jaar zijn première op het Toronto International Film Festival in Canada. Daarna volgde vertoning op een x-aantal andere internationale festivals en werd de film opgepikt door art houses en filmhuizen. Inmiddels is er ook een boek verschenen van de hand van Judith Stone, getiteld *When She Was White: The True Story of a Family Divided by Race*. 'Divided by Race' zou ook een mooie titel voor de film zijn geweest omdat dit de lading zo goed dekt. Een familie die compleet uit elkaar wordt gescheurd door de gevolgen van de rassenscheiding in Zuid-Afrika in de vorige eeuw. Het verhaal van een meisje dat met een 'verkeerde' huidskleur wordt geboren en als gevolg daarvan een speelbal wordt van kortzichtige autoriteiten en een koppige vader die probeert het rigide systeem van de apartheid naar zijn hand te zetten.

Blank of zwart

Abraham Laing (Sam Neill), een

eenvoudige winkelier op het platteland van Oost-Transvaal, heeft het beste voor met zijn dochter Sandra, als hij haar op haar tiende naar een blanke kostschool stuurt. Maar het is vragen om moeilijkheden want het schoolhoofd wil geen kleurlingen op zijn blanke school. Abraham laat het er niet bij zitten en haalt de pers erbij. Hij is blank, zijn vrouw is blank en dus is zijn dochter voor hem ook 'blank.' Uiteraard wordt er door buitenstaanders gezinspeeld op een slippertje van zijn vrouw met iemand van een andere huidskleur, maar dat wordt bij hoog en laag ontkend. En dus stapt Abraham naar de burgerlijke stand om Sandra als blanke dochter te laten registreren. Maar in het stadhuis mag ze niet eens op een bank zitten, want die is 'for whites only'.

Een speciale commissie bepaalt vervolgens dat Sandra door haar huidskleur en kroeshaar als 'kleurlinge' wordt geclassificeerd. Tot woede van de hardnekkige Abraham die het hoger op zoekt en in een rechtszaak steun krijgt van een geneticus, die verklaart dat de meeste blanke Afrikaners zwarte genen kunnen hebben door vermenging van rassen in het verleden. Dus kan een blank

echtpaar jaren later een zwart kind krijgen. Een kwestie van 'genetic throwback' zoals hij het noemt. Wat prompt bevestigd wordt door het derde kind van de familie Laing dat ook weer gekleurd is. De rechtszaak leidt tot een wetswijziging die ervoor zorgt dat Sandra zich weer 'blank' mag noemen. Maar je kunt juridisch wel gelijk hebben, in de praktijk van alledag gelden andere wetten en regels. Dat ervaart Sandra wanneer ze, na een sprong in de tijd, als 17-jarige tiener door haar ouders gekoppeld wordt aan blanke jongens. Dat pikt de blanke gemeenschap niet, waardoor ze bijna vanzelf in de armen gedreven wordt van de zwarte groenteman Petrus. Maar die wordt door Sandra's woedende vader met een pistool van zijn erf gejaagd. De twee geliefden vluchten naar familie in Swaziland, maar worden daar door de politie van hun bed gelicht omdat Sandra de Immorality Act overtreedt die voorschrijft dat een 'blanke' niet met een zwarte mag samenwonen. Na een verblijf in de gevangenis wordt Sandra voor de keus gesteld om weer naar haar ouders terug te keren. Maar zij is inmiddels zwanger en kiest voor een leven met Petrus en haar kind. Voor

haar vader heeft ze daarmee afgedaan. Moeder Sannie is nog wel voor verzoening maar haar vader is onverbiddelijk, wat ook leidt tot de nodige spanningen tussen de beide ouders. Slechts een keer ontmoeten moeder en dochter elkaar, als Sandra stiekem naar huis is gekomen om haar geboortebewijs op te halen omdat ze anders haar eigen kind niet kan laten registreren. Niet alleen bij haar ouders thuis, ook in haar eigen gezin nemen de problemen toe. Sandra en Petrus worden uit hun krottenwoning verdreven door bulldozers en moeten verhuizen naar een thuisland. Daar nemen door de armoede en het drankgebruik van Petrus de spanningen toe. Nadat Sandra op een dag door Petrus is mishandeld vlucht ze met haar twee kinderen naar de grote stad om daar een nieuw leven te beginnen en vindt via wat omzwervingen ook weer haar moeder terug.

Sterke rollen

Filmmaker Anthony Fabian maakte met *Skin* een degelijke, soms wat stereotiepe film. Hij concentreert zich daarbij vrijwel volledig op hoofdpersoon Sandra, een sterke rol van Sophie Okonedo, die in 2004 een Oscarnominatie kreeg voor haar rol in de film *Hotel*

Rwanda. Ze krijgt uitstekend tegenspel van met name Sam Neill, de ervaren Britse acteur die met veel overtuiging haar getergde vader speelt. Met daar tussenin de begrijpende, loyale moeder, gespeeld door de Zuid-Afrikaanse actrice Alice Krige, die het moet opnemen tegen haar koppige en wrokkige man. Regisseur Fabian richt zich primair op het psychologische en emotionele drama tussen deze drie personages. Drie slachtoffers van omstandigheden die ze zelf niet hebben gecreëerd. Het zit in de genen en dus kun je er niets aan doen. De een heeft rood haar, de ander groene ogen en een derde een donkere huid. Maar het wordt vervelend als de overheid mensen met een zwarte huid opeens als minderwaardig beschouwd. In Zuid-Afrika was dat bijna een eeuw lang het geval,

van 1913 tot 1994 en de gevolgen ervan zijn op een schrijnende manier zichtbaar in *Skin*. De politiek en het verzet door de zwarte bevolking is door Fabian wat op de achtergrond gehouden. Zoals bijvoorbeeld de opstanden en de rassenrellen in de jaren tachtig toen zwarte nederzettingen werden vernietigd om bewoners te dwingen naar thuislanden te trekken. In de film krijgen we er slechts een glimp van te zien, al is de impact van een bulldozer die een krottenwoning platwalst nog altijd groot. Maar de meeste indruk maakte op mij, gek genoeg, toch de beelden aan het eind van de film toen onder de aftiteling in authentieke zwart-wit beelden de echte Sandra Laing en haar ouders werden getoond. Toen kwam de impact van dit familiedrama pas echt tot leven.